

Asia: VN/12919/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

UPM kiittää mahdollisuudesta kommentoida luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä. Kannatamme vahvasti verohyvityksen perustamista investointien vauhdittamiseksi.

Nähdäksemme lopulliseen hallituksen esitykseen on kuitenkin tehtävä seuraavat muutokset, jotta verohyvityksen tavoite investointien synnyttämisestä saavutettaisiin:

- Lakiluonnoksen 14 §:n kriteeristöä on selkiytettävä sähköistämishankkeissa.
- Verkkosähkön käyttö on mahdollistettava vähähiilistämisinvestoinneissa.
- Lakiehdotusta on tarkennettava investointipäätöksen vaatimuksen osalta.
- Investointikohtaista 50 miljoonan euron rajaa tulisi laskea.

1. Lakiluonnoksen 14 §:n kriteeristöä on selkiytettävä sähköistämishankkeissa

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan investointiverohyvitys voidaan myöntää teollisuuden vähähiilistämistoimenpiteisiin, jotka toteutetaan sähköistämällä tuotantoprosessi tai siirtymällä käyttämään uusiutuvaa vetyä tai uusiutuvasta vedystä tuotettuja polttoaineita fossiilisten polttoaineiden asemesta.

Ehdotetun 14.1 §:n kohdan 1 mukaan investointihyvitykseen oikeuttaa investointi, joka mahdollistaa, että suorat kasvihuonekaasupäästöt yhtiön fossiilisia polttoaineita energialähteenä tai raaka-aineena käyttävästä teollisuuslaitoksesta vähenevät vähintään 40 prosenttia verrattuna investointia edeltäneeseen tilanteeseen tuotantoprosessien sähköistämisen avulla tai siirtymällä käyttämään uusiutuvaa vetyä tai uusiutuvasta vedystä tuotettuja polttoaineita fossiilisten polttoaineiden asemesta. EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteiden 81 d (i) -kohdan mukaan tukikelpoinen vähähiilistäminen voidaan tehdä sähköistämisen avulla tai siirtymällä käyttämään 81 kohdan g- ja i -alakohtien ehdot täyttävää uusiutuvaa ja sähköön perustuvaa vetyä tai 81 kohdan h-alakohdan ehdot täyttäviä uusiutuvasta vedystä tuotettuja polttoaineita fossiilisten polttoaineiden asemesta.

Ehdotetun lain sanamuodon ja EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukaan myös sellainen tuotantoprosessin sähköistäminen, joka johtaa vaadittuun 40 %:n kasvihuonepäästöjen vähenemiseen on tukikelpoinen, vaikka tässä sähköistämisprosessissa käytettäisiin joiltakin osin vetyä, joka ei ole täysin uusiutuvan vedyn kriteeristön mukaista. Lakiluonnoksessa ja EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteissa käytetään nimenomaan tai-rinnastuskonjunktioita, joka ilmaisee vaihtoehtoista mahdollisuutta.

Lakiluonnoksen pykälät 17 ja 18 sisältävät 14 §:ssä tarkoitettuja uusiutuvaan vetyyn liittyviin vähähiilistämishankkeisiin liittyviä lisäkriteereitä. Pykälän 14 perusteluissa olisi tarpeen selventää, ettei näitä kriteereitä sovelleta sähköistämishankkeisiin, joihin joiltain osin liittyy vedyn käyttöä. EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukaan sähköistämishankkeiden osalta on ratkaisevaa, että kasvihuonepäästöt alenevat vähintään 40 % investoinnin johdosta eikä Suomen tule kansallisesti asettaa tätä tiukempia kriteereitä.

2. Verkkosähkön käyttö on mahdollistettava vähähiilistämisinvestoinneissa

Suurten sähköä hyödyntävien teollisten investointien keskiössä tulee olemaan tulevaisuudessa puhtaan vedyn käyttö. Uusiutuvalla vedyllä tarkoitetaan yksinkertaistetusti yksinomaan uusiutuvalla sähköllä tuotettua vetyä, kun taas vähähiilisellä vedyllä viitataan vetyyn, jonka tuotannossa on käytetty uusiutuvien lisäksi tai niiden sijaan myös muita CO₂-vapaita sähköntuotannon muotoja, kuten ydinvoimaa.

Vetyä käyttävän teollisuuden ja liikenteen vähähiilistäminen ei tule onnistumaan yksinomaan ns. uusiutuvalla vedyllä ja uusiutuvasta vedystä valmistetuilla polttoaineilla. Käytännössä em. kriteereillä tuotettava vety ja sen johdannaiset vaatisivat niin paljon uutta uusiutuvan sähkön tuotantokapasiteettia, että sitä ei ainakaan nykyisten investointiennusteiden ja sähköverkon rajoitteiden takia ole syntymässä Eurooppaan.

Puhdas verkkosähkö on Suomelle merkittävä kilpailuetu, jota pitäisi pyrkiä käyttämään maksimaalisesti hyväksi. Euroopan maista ainoastaan Ruotsin sähköntuotannon kasvihuonekaasupäästöt ovat Suomea pienemmät (lähde: Euroopan ympäristökeskus EEA:n internetsivut). Päästöttömän sähkön osuus Suomessa tuotetusta sähköstä vuonna 2023 oli 94 %, josta uusiutuvia energianlähteitä oli 52 % ja ydinvoimaa 42 % (lähde: Energiateollisuus ry:n internetsivut).

Suomen poikkeuksellisen puhtaalla verkkosähköllä voitaisiin tuottaa paljon nykyistä enemmän juuri vähähiilistä vetyä, mikä mahdollistaisi Suomessa laaja-alaisen vetytalouden kehityksen sekä tehokkaan teollisuuden vähähiilistämisen. Julkista tukea tulisi allokoida uusiutuvan vedyn ohella myös vähähiilisen vedyn tuotantoon sekä hankkeisiin, joissa tuotetaan sekä uusiutuvaa vetyä että vähähiilistä vetyä.

UPM ehdottaa, että lakiluonnoksen lukua 3 ("Investoinnit teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuustoimenpiteisiin") täydennetään sisällyttämällä siihen mahdollisuus käyttää verkkosähköä. Tukea on voitava myöntää kriisi- ja siirtymäpuitteissa mahdollistetulla tavalla myös teollisuuden vähähiilistämistä koskevaan investointiin, jossa käytetään sähköstä tuotettua vetyä. Verkkosähkön käytön mahdollistaminen voisi tuoda Suomeen sellaisia vähähiilistämisinvestointeja, joita ei voitaisi tehdä esim. Keski-Eurooppaan puhtaan sähköntuotannon puuttumisen takia.

Kuten hallituksen esitysluonnoksessa on todettu, EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteiden jakso 2.6. mahdollistaa myös verkkosähköllä (ml. osin ydinvoimalla) tuotettua vetyä hyödyntävien teollisten tuotantoprosessien vähähiilistämisinvestointien tukemisen. Suomalaisen vetyteollisuuden näkökulmasta olisi tärkeää, että EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteiden 2.6. kriteeriä sovelletaan siinä laajuudessa kuin se on mahdollista.

Tällä hetkellä ainoastaan uusiutuvalle vedylle on vahvistettu EU-laajuinen kriteeristö, ja investointeja kannustavat toimet kuten investointi- ja verotuet sekä esimerkiksi polttoaineen sekoitevelvoitteet liikenteessä on kohdistettu vain nämä kriteerit täyttävälle vedylle ja sen johdannaisille. Kyseiset kriteerit ovat erittäin tiukkoja ja rajaavat vähäpäästöisen vedyn kriteeristön ulkopuolelle ja kaventavat näin mahdollisuuksia vedyn käyttöön teollisuuden ja liikenteen päästövähentämisenä.

Komissiolla on kuitenkin valmisteilla myös vähähiiliselle vedylle kriteeristö, jossa linjataan, missä olosuhteissa ja millä menetelmin laskettuna vety on vähähiilistä. Kriteeristön hyväksymisen myötä myös vähähiilisen vedyn käyttö päästövähentämisenä tulee entistä merkittävämmäksi. Koska kriisipaketti ei vaadi pelkästään uusiutuvan vedyn käyttöä, ei ole tarkoituksenmukaista kaventaa tarpeettomasti Suomen investointiverohyvityksen alaa vaatimalla uusiutuvan vedyn kriteeristön soveltamista myös sähköistämishankkeissa.

3. Lakiehdotusta on tarkennettava investointipäätöksen vaatimuksen osalta

Hallituksen esitysluonnoksen pykälien 11 ja 16 mukaan ”investointihyvitys voidaan myöntää vain sellaisille hankkeille, jota yhtiö ei toteuttaisi lainkaan tai jonka se toteuttaisi rajoitetusti tai eri tavalla ilman investointihyvitystä”. Lakia ja sen perusteluita on tarpeen täsmentää kyseisen vaatimuksen osalta. Tämän hetkisen sanamuodon mukaan näyttää siltä, että verohyvityksen hakeminen ei ole mahdollista, mikäli hankkeesta on jo tehty lopullinen investointipäätös.

EU:n kriisipaketti mahdollistaa tuen myöntämisen myös sellaisille hankkeille, joiden osalta työt on aloitettu 9. maaliskuuta 2023 jälkeen. Onkin siis selvää, ettei EU:n kriisipaketti estä tuen myöntämistä sellaisille hankkeille, joiden osalta investointipäätös on jo hakemuksen jättöhetkellä tehty.

Äärimmillään tulkittuna investointipäätöksiä pitäisi siis lykätä siihen asti, että Business Finland käsittelisi hakemuksen ja myöntäisi investointiverohyvityksen. Tämä ei edistä verohyvityksen tavoitetta investointien synnyttämisestä. Yrityksissä investointipäätösten aikatauluihin vaikuttavat vahvasti mm. rahoitusehdot, sopimustekniset seikat ja luvituksen määräajat, jolloin investointihyvityksen myöntämisprosessin valmistumista ei välttämättä pystytä odottamaan.

4. Investointikohtaista 50 miljoonan euron rajaa tulisi laskea

Hallituksen esitysluonnoksessa ”suuri investointi” määritellään 2 §:n kohdassa 1 investoinniksi, jonka investointikustannukset ovat vähintään 50 miljoonaa euroa. UPM:n mielestä tukikelpoisten investointien euromääräistä alarajaa ei kannata kuitenkaan asettaa liian korkeaksi.

Tiukasta aikataulusta johtuen isojen investointien ehtiminen verohyvityksen aikataulukehykseen on haastavaa, kun taas pienempien hankkeiden edistäminen hakemusvaiheeseen on joustavampaa ja nopeampaa. Suomessa tulisi pyrkiä lisäämään kaiken kokoisia investointeja kaikin keinoin varsinkin tämän hetken heikossa taloudellisessa tilanteessa. Siksi verohyvityksen piiriin olisi perusteltua tuoda myös 50 milj. euroa pienemmät investoinnit. Esimerkiksi viidestä 10 miljoonan euron hankkeesta syntyy sama investoinnin arvo kuin yhdestä 50 miljoonan euron hankkeesta.

Koska kyseessä ei ole suora investointituki, valtion talous ei kärsi, vaikka tukirajaa laskettaisiin. Tuen piiriin hyväksyttävät investoinnit saavat verohyvityksen vasta investoinnin tuottaessa voittoa, jolloin

julkisin varoin ei tueta kannattamattomia hankkeita. Myös tästä syystä pidämme 50 miljoonan euron rajaa turhana.

UPM ehdottaa investointikohtaiseksi alarajaksi 1 miljoonaa euroa. EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteissa ei ole määritetty euromääräistä alarajaa, joten Suomessa voidaan päättää rajan suuruudesta vapaasti kansallisella tasolla.

Stefan Sundman

Vice President, Public Affairs

UPM-Kymmene Oyj

Sundman Stefan
UPM

Rantakokko Jukka-Pekka
UPM-Kymmene Oyj